CUMHURİYETİN BİRİNCİ YÜZYILINDA ANAYASA KOYUCU

18.10.2023. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesince düzenlenen CUMHURİYETİN YÜZÜNCÜ YILINDA SİYASET BİLİMİ ve KAMU YÖNETİMİ başlıklı bilimsel toplantıda Hasan Sayim VURAL tarafından sunulan sözlü bildiri.

ÖZET:

Türkiye Devletinin anayasalarının yapılışını ve değişikliklerini izleyerek, esasında yargısal akıl yürütmeye ait bir soyutlama olan anayasa koyucu kavramının Cumhuriyetin ilk yüzyılındaki olgusal karşılığı ele alınmaktadır.

Anayasal düzeyde hukuk kurallarını yürürlüğe koyma işlemini olgusal olarak gerçekleştirenlerin kimler olduğuna bakıldığında, Tsebelis'in veto oyuncuları kuramından hareketle *kurumsal*, *partizan* ve *bireysel* yönler söz konusu edilmektedir.

Burada *kurumsal* olarak, ilkinden yirmi sekizinci dönemine Türkiye Büyük Millet Meclisi, ilkinden on ikinciye kadar Cumhurbaşkanı, birinci ve ikinci Kurucu Meclis, ve 1961'den bu yana toplam yedi kez başvurulan halkoyu ögeleri bulunmaktadır.

Partizan boyutta, Anadolu ve Rumeli Müdafaai Hukuk Grubu, Cumhuriyet Halk Partisi, Demokrat Parti, Adalet Partisi, Anavatan Partisi, Sosyal Demokrat Halkçı Parti, Doğru Yol Partisi, Demokratik Sol Parti, Cumhuriyet Halk Partisi, Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Parti öğeleri bulunmaktadır.

Bireysel boyutta özellikle Kemal Atatürk, İsmet İnönü, Süleyman Demirel, Kenan Evren, Turgut Özal, Erdal İnönü, Bülent Ecevit, Mesut Yılmaz, Deniz Baykal, Tayyip Erdoğan, Devlet Bahçeli isimleri öne çıkmaktadır.

Üç yönün birlikte değerlendirilmesinde ulaşılan mesele ise Cumhuriyetin ilk yüzyılındaki Türk anayasa gelişmelerini bir bütün olarak düşünmeyi önermektir: 1921den itibaren yapımı devam etmiş ve gelecekte de devam edecek olan bu anayasa, 1921'de Teşkilatı Esasiye Kanunu, 1924'te Teşkilatı Esasiye Kanunu, 1961'de Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve 1982'de Türkiye Cumhuriyeti Anayasası başlıklı kanunlarla ve bunlarda değişiklik yapan kanunlarla yürürlüğe konulmuştur.

Cumhuriyetin ikinci yüzyılına girerken yürürlükte bulunan 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının düzeni ve hükümleri önceki anayasaların mirasını taşımaktadır; bu kanun özellikle 1961 Anayasasının bir revizyonu olarak yapılmıştır. Anayasanın Kurucu Meclis tarafından ilk yapılışında katılma imkanı bulunmayan siyasi partiler ve kamuoyu, sonraki dönemde türev kuruculuk yoluyla katkısını gerçekleştirmiş ve gerçekleştirmektedir.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ BÖLÜMÜ

Cumhuriyet'in 100. Yılında
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Açılış Konuşmaları (9:45-10:15)

Prof. Dr. Barış Övgün
AÜ SBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölüm Başkanı

Prof. Dr. Orhan Çelik
Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Necdet Ünüvar
Ankara Üniversitesi Rektörü

Çerçeve Sunuş (10:15-10:45)

Prof. Dr. Ruşen Keleş

Türkiye'de Yönetim ve Yönetim Kültürü

I. Oturum (11.00-12.30)

Prof. Dr. Filiz Zabcı

Cumhuriyetler Neden Çöker?

Prof. Dr. Filiz Kartal

Cumhuriyetçi Yurttaşlık Kavramı Üzerine

Dr. Kazım Ateş

İstek Değil İhtiyaç: Halkçı Cumhuriyetçilik

Arş. Gör. Tayfun Yıldırım

Cumhuriyet ve Toplumsal Sınıflar: Türkiye Sosyal Bilimlerinde Ekonomi-Siyaset İlişkisinin Kavranışına Dair Eleştirel Bir Değerlendirme

II. Oturum (13:30-15:00)

Prof. Dr. Nesrin Algan

Cumhuriyet Yüzyılında Çevre Krizi

Prof. Dr. Barış Övgün

Cumhuriyet'in Yüzyıllık Planlama(ma) Serüveni

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Sayim Vural

Cumhuriyet'in Birinci Yüzyılında Anayasa Koyucu

Tarih: 18.10.2023
Yer: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Aziz Köklü Salonu